

FINA MIRALLES

Soc totes les que he sigut

- ▶ El treball de Fina Miralles (Sabadell, 1950), **trenca amb les propostes academicistes** que s'ensenyaven a les escoles d'art de l'època i amb les formes de comportament establertes. **La seva pràctica reconfigura el concepte del que és artístic,**
- ▶ **El conjunt d'obres que presentem** no segueix un ordre cronològic, sinó que **proposa una aproximació a una sèrie de treballs que constitueixen l'eix vertebrador i estructural de l'obra** de Fina Miralles.
- ▶ Es tracta de **treballs que qüestionen conceptes com la pertinença, l'autoritat, el poder, l'ordre establert, i també què és el que els assigna valor.** Les nocions d'art, d'artista i d'espectador es capgiren constantment en aquestes obres.
- ▶ **El potencial crític,** desnaturalitzador en molts casos, així com les diferències i conflictes **que evidencien aquests treballs, posen de manifest que la imatge poètica també pot tenir un contingut polític.**
- ▶ **L'artista ha fet una generosa donació al MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona d'una part de les obres que s'exposen a la mostra.**

Títol: FINA MIRALLES. Soc totes les que he sigut. **Obertura:** 5 de novembre de 2020 **Dates:** del 5 de novembre del 2020 al 5 d'abril de 2021. **Organitza:** MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona **Col·laboren:** Museu d'Art de Sabadell i Ajuntament de Sabadell **Comissariat:** Teresa Grandas, conservadora d'exposicions

 FOTOS

<https://www.macba.cat/ca/sobre-macba/premsa/imatges-2020>

► FINA MIRALLES. Soc totes les que he sigut.

Roda premsa: 3 de novembre de 2020

Inauguració: 4 de novembre de 2020

Dates: del 5 de novembre de 2020 al 5 d'abril de 2021

Comissariada per: Teresa Grandas, conservadora d'exposicions

Col·laboren: Museu d'Art de Sabadell i Ajuntament de Sabadell

Fina Miralles La justícia (Sèrie Matances) 1977
Tècnica mixta, 51,5x66,5 Col·lecció Museu d'Art de Sabadell, ©Fina Miralles

Fina Miralles (Sabadell, 1950) és una de les artistes més significatives de l'Estat espanyol. El treball de Fina Miralles, trenca amb les propostes academicistes que s'ensenyaven a les escoles d'art de l'època i amb les formes de comportament establertes. La seva pràctica reconfigura el concepte del que és artístic, dins de la multiplicitat d'actituds que desdibuixen el que la historiografia tradicional havia englobat sota l'epígraf d'art conceptual. La història de l'art ha adscrit la producció de Miralles al conceptual, al land art o fins i tot al feminisme, sense tenir en compte l'amplitud i la complexitat de les seves propostes, que desborden els límits d'aquestes etiquetes. Aquest projecte és un recorregut ampli per una trajectòria d'enorme transcendència.

Fina Miralles *Imatges del zoo*, 1974
Fotografia a les sals de plata Col·lecció Museu d'Art de Sabadell ©Fina Miralles

L'any 1974 Fina Miralles va presentar l'exposició *Imatges del zoo* a la Sala Vinçon de Barcelona, un espai expositiu dins d'una botiga d'objectes de disseny. El gest de presentar una exposició d'art a manera de visita a un zoo dislocava encara més el context, ja de per si inusual (tot i que cal recordar que la manca d'espais institucionals culturals en aquella època va promoure l'aparició d'exposicions en espais alternatius o en contextos fora de l'àmbit de l'art). L'exposició es convertia en una visita a un zoo: no el de la ciutat, sinó un zoo creat per l'artista en una sala cultural, on s'exposava un sèrie d'animals engabiats, entre els quals hi havia la mateixa artista. La dislocació, la crítica a l'autoritat, el qüestionament del que és natural o artificial, són recursos que Miralles utilitza per enfrontar-nos a nosaltres, espectadors de l'art, a una exhibició de l'artista, de la dona, de l'individu, com a objecte que s'exposa i es contempla, com a obra d'art. Aquesta aproximació constitueix només un petit exemple de la riquesa de lectures que suscita l'obra extraordinària d'aquesta artista.

L'exposició al MACBA es planteja com un recorregut que aprofundeix en alguns dels temes crucials abordats per Miralles: la relació transversal en el seu treball amb la natura; el llenguatge amb què ens expressem i ens comuniquem; els llenguatges artístics i la seva imbricació al servei de la idea, ja sigui a través d'accions, performances, fotografies, pintures o vídeos; les relacions de poder i la força omnipresent que el poder representa en les nostres vides (especialment sota

una dictadura), tot i que com més fèrriament s'exerceix, més crida a la subversió; el rerefons històric, polític i social que determina i condiciona la nostra vida i obra; la condició de les dones, en una situació d'inferioritat social, ja que estaven subjectes a l'autoritat masculina i a lleis restrictives específiques amb l'objectiu de garantir codis morals de comportament i la formació i cura de la família com a únic destí; o la dualitat constant en el seu treball entre natura i artifici, entre realitat i aparença, per posar-ne alguns exemples.

Fina Miralles *Translacions. Dona-arbre* [Documentació de l'acció realitzada el novembre de 1973 a Sant Llorenç de Munt, Espanya] 1973 Fotografia a les sals de plata Col·lecció MACBA. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art ©Fina Miralles

El conjunt d'obres que es presenten trenca els límits de les convencions artístiques: el paisatge monocrom, la pintura com a gest, l'artista com a objecte artístic, en un treball on el procés és més significatiu que el resultat formal i esdevé el factor que atorga valor a l'obra, on es qüestiona la mateixa noció de «valor», sigui quina sigui la manera en què es materialitzi. Miralles desmitifica l'obra d'art, la seva consideració d'objecte unívoc contemplable i intocable. I ens enfronta a la nostra pròpia condició d'individus enmig de la natura.

Més enllà de donar a conèixer l'obra d'aquesta artista excepcional, aquesta exposició es proposa repensar el seu lloc en la historiografia de l'art. El projecte anirà acompanyat d'una publicació amb textos crítics sobre la seva feina i un recull d'imatges.

L'EXPOSICIÓ

FINA MIRALLES. SOC TOTES LES QUE HE SIGUT planteja una aproximació al treball d'aquesta artista a través d'algunes de les seves accions, fotografies, instal·lacions i pintures. La reflexió sobre la natura i l'artifici no només subverteix les convencions de la nostra relació amb l'entorn on vivim i ens desenvolupem com a individus; també ens fa replantejar la noció del que és artístic, de quins són els valors que sustenten l'art i d'allò que li confereix sentit.

L'exposició no segueix un ordre cronològic, sinó que proposa una aproximació a una sèrie de treballs que constitueixen l'eix vertebrador i estructural de la pràctica de Fina Miralles. Es tracta de treballs que qüestionen conceptes com la pertinença, l'autoritat, el poder, l'ordre establert i també què és el que els atorga valor. Les nocions d'art, d'artista i d'espectador es capgiren constantment en aquestes obres. El potencial crític –desnaturalitzador en molts casos–, així com les diferències i els conflictes que evidencien aquests treballs, posen de manifest que la imatge poètica també pot tenir un contingut polític.

Fina Miralles (Sabadell, 1950) va estudiar Belles Arts, però l'experiència li va suscitar un rebuig profund dels valors academicistes i convencionals apresos. L'any 1974 va fer l'exposició **Imatges del zoo** a la Sala Vinçon, on es presentava ella mateixa i una sèrie d'animals domèstics tancats en gàbies, a la manera d'un zoològic, envoltats de fotografies de feres i animals exòtics del zoo de la ciutat. Aquesta instal·lació contraposava i subvertia l'ordre establert, en un exhibicionisme que contravenia la noció mateixa d'obra d'art, la qüestió de l'autor i el registre de l'espectador, ja que els desposseïa dels valors en què se sustenten. La perdurabilitat, el valor o sentit de l'obra queden desplaçats, i també els valors del que s'entén per «natural», «normal» i «artificial». Què engabiem i per a què?

A **Natura morta** (1972) ens trobem davant d'un bodegó on es mostren els elements que constitueixen un paisatge, però presentats com un repertori o catàleg dels ingredients que componen l'espai de la natura: aigua, algues, pedres, sorra, fulles..., identificats pel nom, signats. L'artista «dibuixa» un bodegó en un gest que porta implícita la negació de l'acte de pintar, del moviment de la mà amb el pinzell. Seguint aquesta línia, **Naturaleses naturals, naturaleses artificials** (1973), presentada a la Sala Vinçon, va consistir en una intervenció que mostrava un repertori descontextualitzat d'elements naturals i dels mateixos elements en la seva condició artificial. A partir d'un mateix origen, s'establí una relació dialèctica entre les dues condicions possibles d'existència, en dues categories que la nostra societat, cada cop més industrialitzada, tendeix a hibridar.

Dona-arbre (1973) documenta una acció que es va dur a terme a Sant Llorenç del Munt en la qual l'artista es «planta», suplanta l'arbre i s'arrela a la terra. Forma part d'un projecte més ampli realitzat aquell any, les **Translacions**, on apareixen elements naturals sense ser transformats, fora del seu context habitual. No només es desplaça ella –dona, ésser humà i artista– enmig d'un camp; també desplaça

sorra a la terra llaurada, o gespa enmig del mar. I anirà un pas més enllà en desplaçar terra, palla, gespa, pedres o un arbre a un entorn domèstic. D'aquesta manera planteja quin és l'ordre de les coses, quin és el límit del que està establert, tant en l'entorn natural i social com en l'entorn artístic.

Relació del cos amb elements naturals en accions quotidianes (1975) comprèn un recorregut fotogràfic per diverses accions de la nostra vida quotidiana, un repertori de cadascuna de les coses que fem habitualment; mentre que a **Relació del cos amb elements naturals** (1975) ofereix el seu cos a la sorra, a la palla, a la gespa o a l'aigua, cobrint-se fins a desaparèixer o fondre's, fins a confondre's amb un element diferent. En aquest sentit podem llegir **El retorn** (2012), en què el cos nu de l'artista se submergeix a l'aigua i reprèn així aquestes relacions amb la natura que sempre han estat presents en el seu treball.

Petjades (1976) és un film que documenta el recorregut que fa Fina Miralles per la seva ciutat, caminant amb unes sabates amb la sola transformada: una escuma retallada i impregnada en tinta forma el nom de pila de l'artista en una sabata i el cognom a l'altra, de manera que a cada pas deixa l'empremta del seu nom a l'asfalt, en un gest d'apropiació de l'espai públic al qual transfereix l'autoria: filma el seu caminar, però signa l'obra. Aquest treball denuncia el sentit de propietat que regeix la societat capitalista, des de l'àmbit públic fins al més íntim, així com les relacions de poder que se'n deriven i que condicionen les nostres vides. En aquest sentit, **Standard** (1976) analitza la manera en què, a través de l'educació, la cultura, la religió i el poder, se'ns connota com a individus. Una projecció mostra imatges d'una mare que vesteix la seva filla, intercalades amb fotografies familiars o extrems dels mitjans de comunicació que revelen allò que socialment s'espera d'aquella nena: que faci la comunió, que es casi i sigui mare, que formi una família. Però també que sigui atractiva, desitjable. Fina Miralles va presentar aquesta obra asseguda i lligada a una cadira de rodes, amb una mantellina a la boca, immobilitzada i emmudida, presenciant la construcció social i artificial del seu personatge.

Matances (1976-1977) està integrada per diversos elements, entre els quals destaquen les fotocomposicions. És una reflexió sobre l'exercici del poder damunt l'ésser humà i els animals; sobre el context sociopolític, educatiu i religiós, i sobre com ens influencia i ens determina, com ens manipula. També explora el límit entre el joc i la tragèdia, la diversió i la violència; el límit entre la pornografia del dolor i l'element lúdic. La idea de «cosificació» de la persona és molt present a **Standard**, però també a **Matances** i en d'altres treballs com **Emmascarats** (1976), on el rostre es cobreix i s'amaga, es desdibuixa i es dilueix, en un exercici crític amb la construcció de la subjectivitat imposada socialment, culturalment o políticament; a vegades, fins i tot autoimposada.

Les fotografies d'**Emmascarats** dissolen la identitat, dibuixen el no-ser, esborren la imatge i dilueixen les convencions artístiques del retrat. Si a **Natura morta** Fina Miralles esquivava el bodegó i la noció mateixa de pintura, més endavant dissoldrà

les anilines en aigua per tal de pintar sense la mà. En els **Fragments** (1980), el dibuix sorgeix dels pigments que, per capil·laritat, impregnen el paper assecat i creen la pintura que nega el gest de la mà. A partir de 1979, la pintura apareix en l'obra de Fina Miralles a través dels projectes **Paisatge** i **Doble horitzó** (1979-1981). En el primer cas, «pinta» el paisatge sobreposant una pedra, un grapat de terra o una branca de farigola a la tela. En el cas de **Doble horitzó**, la tela i el bastidor es presenten com a mitjans d'expressió i de construcció; s'estableix una relació entre els dos elements en què la tela es plega, es doblega, s'obre o deixa un buit sobre el bastidor. Són exercicis constructius de pintures en les quals el traç no prové del pinzell sinó del gest polític, real o mental, que configura una poètica de gran poder evocatiu.

A mitjans dels anys vuitanta, Miralles comença a «dibuixar amb la mà allò que veien els meus ulls», un gir que és fruit d'un nou projecte vital molt determinat per la recerca interior, la introspecció i l'autoconeixement. Els quaderns de viatges recuperen el traç, la pinzellada i el dibuix realitzat manualment, que més endavant transformarà en escala en pintures sovint de gran format. A **Fina Miralles. Soc totes les que he sigut** presentem alguns dibuixos i quaderns de treball en els quals l'artista recull projectes, processos i reflexions sobre les peces en què està treballant, així com sobre futures propostes. La selecció d'obres incloses en l'exposició evidencia un treball molt compromès i d'una gran transcendència política, que capgira les convencions artístiques i que replanteja críticament les convencions socials que ens conformen com a persones. Convencions que deixen petjada en la construcció de la subjectivitat i en l'articulació del fet artístic, en com el concebem i què n'esperem. Una petjada o rastre que, com en **El rastre de la sirena** (2014), ens obre un altre angle de visió i de comprensió de les coses.

ACTIVITATS

Parlem de Fina Miralles. Soc totes les que he sigut

El programa *Parlem de...* vol generar espais de debat, a partir de les exposicions del museu, entre diferents agents i artistes de la ciutat i el públic que ens visita. És un espai de trobada que entén les exposicions com a poderosos dispositius activadors de la imaginació i generadors de discursos que sovint excedeixen les lectures previstes per la institució o preconcebudes per l'equip curatorial.

Al llarg de l'exposició diverses veus dialogaran amb la obra de Fina Miralles; artistes, comissaris i pensadores oferiran aproximacions des de múltiples perspectives que van des de l'impuls vital que sustenta la pràctica artística, el context en el qual s'emmarca, els sabers ancestrals, la màgia, el feminisme, l'estreta simbiosi amb la natura, la poesia o la pròpia condició d'artista. Amb la participació de l'artista **Mar Arza** i dels historiadors de l'art, investigadors i comissaris **Tamara Díaz Bringas**, **Maite Garbayo**, **Juan Canelas** i **Amelia Jones**, entre d'altres.

VISITES

Trobareu totes les visites programades a macba.cat.

Visites accessibles

Visites per a persones amb discapacitat auditiva o visual, i suports d'accessibilitat al «Parlem de...», disponibles amb sol·licitud prèvia a educacio@macba.cat.

Amics del MACBA

Consulteu les visites exclusives per als Amics del MACBA a macba.cat.

App del MACBA

Gaudeix de les fitxes explicatives i de locucions audiodescriptives d'una selecció d'obres de l'exposició amb l'app del MACBA.

A més a més, hi trobaràs informació detallada de les exposicions i les activitats, així com vídeos, curiositats i tota la informació pràctica per visitar el museu.

FONS DOCUMENTACIÓ AUDIOVISUAL **FONS #6: FINA MIRALLES**

En el marc de l'exposició **FINA MIRALLES. Soc totes les que he sigut** es preveu l'estrena d'una nova edició del FONS DE DOCUMENTACIÓ AUDIOVISUAL **FONS #6: FINA MIRALLES, dirigit per l'artista Mireia Sallarès.**

El mètode per generar el relat és la conversa amb un altre artista.

En aquest cas, presentem una conversa entre Fina Miralles i Mireia Sallarès.

Soc totes les que he sigut exposa diversos aspectes essencials de l'obra de Fina Miralles: la relació entre natura i artifici, el llenguatge amb què ens expressem i les relacions de poder en la nostra vida quotidiana.

«Ser artista no és una vocació, ni una devoció ni una professió; no ho saps, però tot t'hi empeny i et porta a ser qui ets.» Amb aquesta frase sintetitza Fina Miralles la seva vida.

El llibre inclou textos de Tamara Díaz Bringas, Maite Garbayo-Maeztu, Teresa Grandas i Valentín Roma, i una àmplia selecció de la seva obra.

“Fina Miralles. Sobre el potencial polític en la bellesa i la poètica de la imatge”

Extracte del text de Teresa Grandas

.../...

Tal com anunciàvem en començar aquest text, aquest projecte pretén revisar una part de la producció de Miralles sense basar-se en els principis taxonomicistes que la historiografia de l'art li ha atribuït, i que s'han destacat des de bona part de les lectures d'aquests últims anys; una revisió a partir de la qual es puguin generar nous relats i interpretacions que enriqueixin el treball ja de per si ric, complex i bellíssim de l'artista. Per aquest motiu la publicació també s'ha pensat com un espai per plantejar-hi altres discursos crítics. La tria dels autors no és una dada irrellevant i s'origina en propostes formulades ja fa temps que es mantenen vigents.

A finals del 2007 la revista *Papers d'Art* de Girona va publicar un número especial, titulat *Vivid Radical Memory*, entorn de l'art conceptual. Valentín Roma hi va col·laborar amb un article sobre el context històric i estètic del Grup de Treball, on formulava una idea fonamental com a punt de partida per revisar l'anomenat art conceptual, especialment emmarcat en les pràctiques desplegadas a la Catalunya dels setanta: «Si analitzem les successives revisions que s'han realitzat de l'art conceptual espanyol en els últims quinze anys podem apreciar diversos aspectes paradoxals que es repeteixen de manera simptomàtica i que, d'alguna manera, dibuixen un determinat “model” estereotipat d'interpretació enfront de la manera d'enquadrar aquestes mateixes pràctiques artístiques en el discurs històric.» En el seu diagnòstic es refereix a la museificació de l'art conceptual com una

«revisitació [...] aïllada i poc complexa» en la qual l'autor considera que hi rau un dels problemes principals: «La reconstrucció d'aquestes mateixes activitats com a confrontació amb els contextos que les van aixoplugar, és a dir, la seva representació com a fenomen confrontatiu amb un temps i amb unes condicions socials, econòmiques, polítiques, ideològiques... i no tant com una "arqueologia" o unes formes o estils artístics.»

L'article derivava en consideracions sobre el Grup de Treball que no cal tractar ara, però l'encertava en centrar el debat cap a les formes d'aproximació a l'art conceptual. Al mateix número, Jesús Carrillo es referia a les propostes «reïfiques i neutralitzadores de la història de l'art» en relació amb la historiografia de l'art conceptual a Espanya. Poc temps després de l'aparició d'aquell número de *Papers d'Art*, es va organitzar el taller «On va ser (o es va perdre) el que és polític», un seminari que formava part del cicle *L'art després dels feminismes* en el marc del PEI, el Programa d'Estudis Independents del MACBA, amb una sessió titulada «Entre conceptualismes i feminismes: el cas de Fina Miralles», en la qual van participar Assumpta Bassas, Jesús Carrillo i Pilar Parcerisas. El taller estava dirigit per un equip de participants de la segona edició del PEI format per Julianne Debeusscher, Tamara Díaz Bringas, Fernanda Nogueira i Linda Valdés. La sessió es va plantejar com un qüestionament d'algunes pràctiques historicistes i crítiques que havien advocat per la neutralització del conflicte i l'homogeneïtzació de les diferències i l'havien desposseït del vessant polític. Tot i el temps que ha passat des de la publicació de *Papers d'Art* i des del seminari del PEI, algunes de les qüestions que s'hi van formular continuen ben vigents. D'aquí la invitació a Valentín Roma, Tamara Díaz Bringas i Maite Garbayo-Maeztu, que ha investigat el treball de Fina Miralles aquests últims temps.

Els autors han respost generosament a aquesta invitació, i esperem que aquest projecte ens permeti accedir als àmbits cap on apunta actualment el treball de Fina Miralles. *Soc totes les que he sigut* vol evitar els espais de confort, els biaixos epistemològics, i fins i tot les aproximacions que legitimin un discurs basat en una innocuïtat que creiem que és aliena a la seva obra. La idea és entendre els mecanismes d'interpel·lació del seu treball, i analitzar què proposa avui en dia. Es tracta, doncs, d'obrir nous espais interpretatius.

Teresa Grandas,
conservadora d'exposicions i comissària de l'exposició

Fina Miralles (Sabadell, 1950) es va formar en Belles Arts a la universitat de Barcelona i ben aviat es va allunyar de les propostes escultòriques més tradicionals per situar-se com una de les artistes de la primera generació d'artistes conceptuals catalans. Activa en l'escena artística durant els anys setanta i part dels vuitanta, va dirigir la Sala Vinçon de Barcelona i la Sala Tres de Sabadell, i va participar en la creació de l'Espai 10 de la Fundació Joan Miró. Als anys vuitanta, l'artista retorna a la pintura i s'allunya dels circuits de l'art, activitat que repren cap al 2010. La dialèctica entre natura i artifici ha centrat bona part de les seves propostes, tant en les seves accions d'arte povera que incorporen elements naturals, com el seu treball amb el propi cos i també en els seus textos teòrics (*Translacions*, 1974 i *Materials naturals, materials artificials*, 1975), entesos com una reflexió sobre la materialitat de la natura. A finals dels anys setanta, l'artista incorpora entre els seus treballs la denúncia de desigualtat social de la dona i una reflexió crítica sobre la noció de poder.

Es va donar a conèixer a l'exposició col·lectiva *Comunicació Actual* a Hospitalet del Llobregat (1972) i al Congrés Internacional de la Comunicació celebrat a Barcelona (1973). Les seves primeres exposicions individuals van ser a la Sala Vinçon de Barcelona (1973 i 1974), a la Sala del Personal de la Caixa de Pensions a Barcelona (1974) i a la Sala Tres de Sabadell (1974 i 1975). Va participar a les activitats col·lectives de la galeria G de Barcelona (1976 i 1977), al Museu de Mataró (1976), a les biennals de París (1977) i de Venècia (1978) i va exposar, entre d'altres espais, a la Fundació Miró de Barcelona (1979). Després d'uns anys de silenci artístic, als anys 2000 ha reprès la seva activitat artística amb intervencions al festival La Muga Caula de l'Alt Empordà (2012), a la Fundació Miró (2014) i amb exposicions al Museu d'Art de Sabadell (2015) i al Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí (2016), entre d'altres espais. A més de col·leccions personals, Miralles té obra al Museu d'Art de Sabadell i al MACBA de Barcelona.

 FOTOS

<https://www.macba.cat/ca/sobre-macba/premsa/imatges-2020>

-
- MÉS INFORMACIÓ A macba.cat i @MACBA_Barcelona
 - MACBA: Plaça dels Àngels, 1, 08001 Barcelona,

■ **HORARIS:** dilluns, dimecres, dijous i divendres d'11 a 19.30 h dissabtes de 10 a 20 h; diumenges i festius de 10 a 15 h; dimarts no festius, tancat.

- ENTRADA VÀLIDA DURANT UN MES

Segueix-nos a:

Premsa MACBA 934 813 356 / 934 814 717 press@macba.cat